

Fungování Národního koordinátora digitálních služeb v ČR

Doporučení pro Vládu a Český telekomunikační úřad

verze 1.0

- 0.1 adaptace mezinárodních doporučení (viz [odkaz](#))
- 0.5 interní verze doporučení pro ČR
- 0.7 po interní diskusi mezi interesovanými NGOs
- 0.8 k diskusi s dotčenými úřady
- 1.0 verze k publikaci

Jednostránkový výtah z doporučení je dostupný [zde](#).

Úvod.....	2
Přehled kompetencí národního koordinátora.....	3
1) Zajištění nezávislosti.....	5
2) Expertíza.....	6
3) Zapojení občanské společnosti a akademie.....	8
4) Přeshraniční spolupráce a flexibilita.....	11
Krizové protokoly.....	11
5) Datová připravenost.....	13
6) Zvyšování povědomí veřejnosti.....	14
Shrnutí.....	16

Úvod

*Nařízení Evropského parlamentu a Rady o jednotném trhu digitálních služeb (dále také jako “Akt o digitálních službách” či “DSA”, Digital Services Act) přináší šanci na vytvoření spravedlivějšího a bezpečnějšího internetového prostředí. Žádný právní předpis však nefunguje bez toho, aby jej někdo vymáhal. Pro DSA, které v digitálním prostoru zavádí množství nových a dosud nevyzkoušených mechanismů, to platí o to víc. Bezchybné nastavení nově vznikajícího koordinátora služeb tak bude důležité nejen proto, aby se ČR vyhnula sankcím za pozdní implementaci. Nová agenda ČTÚ se bude v praxi dotýkat naprostě většiny občanů i firem a zároveň úřad zastane nepostradatelnou roli při spolupráci s ostatními národními koordinátory napříč Evropou. Je proto potřeba, aby se Česká republika při implementaci DSA co nejvíce poučila ze zahraničních zkušeností i některých nezdarů, které v minulých letech doprovázely Nařízení o ochraně osobních údajů a další podobné regulace. Nastavení procesů v ČTÚ je přitom o to důležitější, že na nově pověřený orgán pravděpodobně v budoucnu připadnou i povinnosti spojené s další obsáhlou legislativou, která se v návaznosti na DSA připravuje. **Nová agenda se bude zároveň silně dotýkat základních práv občanů. Úřad proto musí mít na paměti, že bude mít v gesci citlivé téma s politickým přesahem, na jehož řešení zdaleka nestačí jen technická expertíza.** V zájmu dosažení účelu nařízení i minimalizace nákladů je pak nezbytné otevřít nově pověřenou instituci i expertům zvenčí. Jelikož nová legislativa vytvoří množství dosud nepředvídaných situací, jedině široká debata s akademiky a občanskou společností může regulátorům přinést dostatek podnětů a pomoci vybudovat dostatečně silnou společenskou legitimitu.*

Doporučení níže reflektují [postřehy předních evropských expertů](#), nejdůležitější ustanovení implementovaného nařízení i zkušenosti zahraničních regulátorů. **Zásadními body při budování instituce jsou podle evropské občanské společnosti:**

- 1) Zajištění nezávislosti,
- 2) expertní zázemí,
- 3) zapojení občanské společnosti a akademie,
- 4) přeshraniční spolupráce,
- 5) datová připravenost,
- 6) zvyšování povědomí veřejnosti.

Přehled kompetencí národního koordinátora

Národní koordinátor digitálních služeb (dále také „DSC“, Digital Services Coordinator) představuje nepostradatelnou součást vymáhacích mechanismů DSA. Nařízení proto stanoví novým úřadům [četné povinnosti](#), a to jak vůči vnitrostátním subjektům, tak v oblasti přeshraniční spolupráce s Evropskou komisí, Sborem pro digitální služby či koordinátory z jiných členských států. Při jejich plnění by zároveň měli všichni národní koordinátoři splňovat podmínky **transparentnosti a politické nezávislosti** (Čl. 50/1).

V rámci domácí agendy bude muset ČTÚ dohlížet nejen na samotné platformy, ale také přímo komunikovat s jejich uživateli. Národní koordinátor bude v první řadě přijímat pravidelné reportingové zprávy od zprostředkovatelů (Čl. 15/1), důvěryhodných oznamovatelů (Čl. 22/3) a online platforem (Čl. 24/2). V závislosti na typu subjektu pak bude zpráva obsahovat údaje o četnosti moderování obsahu, oznámeních nahlašujících nelegální obsah, případně počtu (vy)řešených uživatelských sporů (Čl. 24/1). Za porušení povinností pak DSC náleží udělovat pokuty (Čl. 51/2, c). Národní koordinátor má přitom možnost pro vyšetřování možného porušení požadovat od provozovatelů digitálních služeb informace, vysvětlení, či dokonce dovést právní závaznost prohlášení učiněných poskytovatelem vůči vlastním uživatelům (Čl. 51/1-3). V případě, kdy provozovatel nesplní požadavky stanovené nařízením, může národní koordinátor rovněž

požádat justiční orgán, aby dočasně zamezil přístupu uživatelů ke službě (Čl. 51/3 b)). Zároveň je jeho povinností evidovat omezování nezákonného obsahu v důsledku své činnosti a podávat o něm zprávy Komisi a Sboru (Čl. 55/2).

Stejně tak bude úkolem DSC vyřizovat stížnosti uživatelů na poskytovatele zprostředkovatelských služeb, případně je postoupit koordinátorovi v zemi sídla provozovatele (Čl. 53). V souvislosti s nahlašování stížností a řešením sporů bude na národním koordinátorovi, aby prováděl ověřování důvěryhodných oznamovatelů (Čl. 22) a arbitrů pro alternativní řešení uživatelských sporů (Čl. 21). Zároveň bude ČTÚ usnadňovat českým výzkumníkům kontakt se zahraničním koordinátorem, u kterého budou chtít získat ověření pro přístup k informacím od velmi velkých online platforem (neboli „VLOPs“) a velmi velkých internetových vyhledávačů (neboli „VLOSEs“) (Čl. 40/9). Zároveň bude ověření poskytovat zahraničním výzkumníkům, kteří budou žádat data od zatím jediné české VLOP, tj. pornografického serveru Xvideos (Čl. 35/3, 66/3, 69/7).

Zahraniční agenda bude spočívat v aktivitě u Evropského sboru pro digitální služby (dále také „Sbor“), včetně přijímání společných krizových doporučení (Čl. 36/1, 61). Jednotliví koordinátoři mohou navzájem žádat o informace či o pověření vést vyšetřování v cizím státě (Čl. 57). Pokud platforma sídlící v zahraničí porušuje DSA, může jakýkoliv koordinátor, který porušení zjistí, žádat, aby jeho zahraniční protějšek podnikl patřičné kroky (Čl. 60/1). Národní DSC nakonec poskytuje také data a konzultace Sboru (Čl. 59) nebo Komisi (Čl. 64) a celkově slouží jako zdroj expertízy týkající se svého vlastního regionu.

Během fungování Úřadu mohou vyvstat situace, jež bude nezbytné konzultovat s experty a které mohou při souběhu více nárazových agend úřad zcela zahltit. **Ve světle předestřených povinností proto budou tři největší výzvy pro ČTÚ následující:**

- a) sehnat dostatek personálu i financí nejen pro počáteční nápor,**
- b) zajistit potřebnou podpůrnou expertízu z řad akademie a neziskových organizací,**
- c) připravit se na nečekané situace a nárazovou agendu spojenou se zahraniční spoluprací.**

Doporučení, která předkládáme níže, představují efektivní cestu, jak by měl Úřad dostát svým zákonným povinnostem. Zároveň upozorňují na body, na které se při počátečním nastavování procesů nesmí zapomenout.

1) Zajištění nezávislosti

Nezávislost je jedním ze základních požadavků, které DSA výslovně klade na národní koordinátory. ČTÚ má pro roli digitálního regulátora vhodné předpoklady díky své vysoké autonomii, kterou mu zaručuje, mimo jiné, samostatná kapitola státního rozpočtu. Ta ovšem v žádném případě negarantuje automatické splnění požadovaného kritéria nezávislosti.

Je důležité oddělit samotného koordinátora od vládních institucí, aby nepodléhal vlivu politiků, a v důsledku toho dalších zájmových skupin. Především pak těch, které bude sám regulovat. Současné nastavení má několik slabých míst, kvůli kterým lze pochybovat, zda je obrana před vnějšími tlaky dostatečná. Nezávislost DSC je přitom nezbytné promítnout jak v institucionálním nastavení nové části úřadu, tak i v zákonném základě, který je společný celému telekomunikačnímu úřadu.

Konkrétní opatření:

- **Jmenování členů Rady:** V současné době členy Rady ČTÚ, včetně jejího předsedy, jmenuje i odvolává Vláda na návrh ministra průmyslu a obchodu. I když se v českém prostředí nejedná o nic nezvyklého, může tento mechanismus posilovat politické vlivy na úřad. Ty se naposledy výrazněji projeví v roce 2020, když tehdejší ministr [donutil k rezignaci předsedu Rady](#), který z důvodu profesní etiky odmítl podepsat Vládou připravené podmínky aukce kmitočtů.

Jelikož se ČTÚ jeví jako nejpravděpodobnější koordinátor i [pro další připravovanou unijní legislativu v oblasti digitálních služeb](#), je žádoucí posílit spolu s jeho rostoucím významem i jeho nezávislost. Jako vhodné řešení se nabízí model ÚOHS, ve kterém předsedu na návrh Vlády schvaluje i odvolává prezident. Tento standard přitom dlouhodobě obstojí i před Evropskou komisí.

Některé členské státy EU naopak garanci nezávislosti řeší parlamentním vetem ministerského výběru či nominací členů Rady z poloviny Senátem

a z poloviny Poslaneckou sněmovnou. Rozdělením jmenování mezi více ústavních činitelů přitom není jedinou variantou, jak politickou nezávislost úřadu zvýšit. Lze například změnit i podmínky pro odvolání předsedy a místopředsedů nebo požadovat transparentní výběrová řízení na jejich pozice. V nynějším předkládaném návrhu však zůstává jedinou takovou pojistkou délka funkčního období, která se nepřekrývá s volebním obdobím, což nepovažujeme za dostatečné.

- **Registr lobbingových schůzek:** Vítáme, že v současné podobě vládního návrhu zákona o lobbování jsou mezi lobbovanými zmíněni i členové Rady ČTÚ. V případě, že by se však mělo dotčené ustanovení zákona změnit, nebo pokud by nakonec neprošel legislativním procesem, bude žádoucí připravit interní verzi podobného opatření.

2) Expertíza

Nová regulace natolik komplexního prostředí, jakým je bezesporu internet a digitální služby, s sebou přináší celou řadu složitých problémů, nejen pouze pochopení, jaké situace spadají pod stávající působnost národního koordinátora. Hlavní výzvou pro DSC bude naopak včas zareagovat na četné situace, které legislativa nemohla předvídat.

ČTÚ by měl také pamatovat na to, že i když velkou hrozbu pro jeho přetížení představuje např. vyřizování uživatelských stížností podle čl. 53, má zároveň povinnost připravit ověřovací procesy pro vědce a důvěryhodné oznamovatele. I kdyby se totiž nepřihlásil ani jediný subjekt, je nezbytné, aby všechny postupy fungovaly už při zahájení činnosti. S tím se pojí potřeba dostatečných personálních kapacit, jejichž počty se v zahraničí často pohybují v řádech vyšších desítek zaměstnanců (avizováno bylo např. v Nizozemsku 60, v Irsku 80, v Německu 40 pracovníků úřadu, kteří se budou věnovat agendě DSC)

Konkrétní opatření:

- **Využití externistů:** Instituce by měla zajistit dostatečné expertní zázemí pro řešení právních a technických otázek. V případě, že to však z finančních důvodů nebude možné, bude tím spíše potřeba využít externí spolupráce s akademiky či neziskovými organizacemi. Je proto žádoucí, aby DSC ještě

před zahájením své činnosti sestavil seznam expertů z dílčích odvětví, na které se bude moci v případě potřeby obrátit (autorský kolektiv těchto doporučení přitom bude vlastní seznam potenciálních expertů komunikovat Úřadu). V takovém případě pak **bude žádoucí včas rozlišit: i. které problémy zvládnou řešit stálí zaměstnanci, ii. na které úkoly bude potřeba placená externí spolupráce a iii. jaké otázky lze popřípadě outsourcovat a předat například neziskovým aktérům** (např. v rámci poradního orgánu, viz níže). Taková struktura úřadu umožní flexibilně reagovat na požadavky zahraničních DSCs (viz Čl. 58) a zároveň zaručí expertizu i pro budoucí nárůst agendy spojený s rozšiřováním unijní legislativy.

- **Silné personální zázemí:** Institucionální strukturu DSC je potřeba budovat s vědomím, že se povinnosti úřadu v budoucnu nejspíš významně rozšíří. Je proto klíčové na samém počátku přilákat vysoce kvalifikované zaměstnance, kteří by v případném rozšiřování mohli sdílet svoje know-how, a to včetně expertů ze soukromého i neziskového sektoru, kteří se dlouhodobě pohybují na pomezí technologií, informačního prostoru a práva. Zároveň není nutné ke služebnímu poměru připojovat konkurenční doložku, která by naopak mohla odradit potenciální uchazeče se zkušeností mimo státní správu.

Pro nábor kvalifikovaných zaměstnanců na rozhodující pozice lze využít [klíčová služební místa](#), která nadstandardně umožňují až dvojnásobné ohodnocení. I v případě, že se nebude jednat o klíčové zaměstnance, je přitom žádoucí plat pro všechny kvalifikované pozice explicitně uvádět i s možnostmi osobního ohodnocení. [Pouhým inzerováním platových tabulek totiž soukromému sektoru nelze konkurovat ani částečně.](#) Osobní ohodnocení bude zároveň hrát roli při obsazování expertních pozic tzv. [vynikajícími všeobecně uznávanými odborníky](#). V případě DSC mohou představovat alternativu, nebo doplněk ke klíčovým služebním místům, jelikož je možné navýšit jejich osobní ohodnocení až o 100 %.

Kvůli možnosti národního regulátora [vyžádat data od VLOPs a VLOSEs v zemi svého sídla](#) (Čl. 40), budou nejvytíženějšími zeměmi především [Irsko](#), [Lucembursko](#) a [Nizozemí](#). Velmi velkou platformou se však bude zabývat i ČTÚ. Jedná se o pornografický server Xvideos, sídlící v Praze, [který má](#)

ročně přes 160 mil. evropských uživatelů. Vzhledem ke špatně předvídatelnému objemu budoucí agendy a množství nárazových povinností přeshraničního charakteru (např. Čl. 36, Čl. 53) je vhodné, aby měl národní koordinátor v rámci ČTÚ proškolené zaměstnance, kteří budou moci v případě potřeby fluktuovat mezi jednotlivými odbory. Jako vhodné formální ukotvení takovéto praxe pak slouží institut přeložení.

- **Komunikace napříč státní správou:** Jelikož hlavním úkolem DSC bude právě koordinace jednotlivých aktérů (např. předávání informací o nelegálním obsahu tam, kde to provozovatel neudělal), bude nezbytné zvolit a dlouhodobě provozovat vhodné komunikační kanály. Například zavedení kulatých stolů, či pravidelných memorand může pomoci jak s řešením případných překryvů působnosti, tak s obecnou orientací v tématech digitální regulace (Např. ÚOHS podobné nástroje využívá).

3) Zapojení občanské společnosti a akademie

DSA výslovně zmiňuje občanskou společnost jako důležitého partnera pro implementaci nařízení (body 90 a 137 recitálu DSA). Neziskové organizace a profesní sdružení mohou národnímu koordinátorovi poskytnout odborný vhled například při procesu schvalování důvěryhodných oznamovatelů (tzv. trusted flaggers) či pověřených výzkumných pracovníků. Především však zapojení více aktérů do vytváření DSC i procesu jeho působení zvyšuje legitimitu úřadu, posiluje transparentnost a přináší množství cenných podnětů.

Zapojit do debaty co možná největší množství organizací je přínosné především pro lepší dosažení samotného účelu regulace. Externí podněty mohou nově vzniklému úřadu ušetřit množství práce a zároveň jsou schopné posílit smysl nařízení z následujících důvodů:

- i. nově vzniklá oblast zatím postrádá řadu precedentů,**
- ii. organizace, které se tématu věnují napříč Evropou, mají potenciál sjednotit jednotlivé koordinátory díky vyzdvihování tzv. „best-practices“,**
- iii. posílí se tím transparentnost a legitimita DSC,**
- iv. do debaty se přidá objektivizovaný pohled, který nereprezentuje stát, ani komerční sféru.**

Konkrétní opatření:

- **Poradní orgán:** Ideálním způsobem, jak bez vynaložení větších finančních prostředků získat expertní vhled, je vytvoření poradního orgánu národního koordinátora. Ten by měl slučovat akademiky i neziskové organizace ze všech relevantních odvětví. Díky němu bude národní koordinátor připravený na podstatně větší množství situací a zároveň tento fakt sníží riziko vlastních chyb na začátku svého působení. V Evropě přitom působí [organizace i jednotlivci s českými kořeny](#), kteří se problematikou DSA dlouho a intenzivně zabývají a jejichž expertíza nezřídka přesahuje státní hranice. Vlastní poradní orgán přitom [bude pro svého koordinátora zřizovat například i sousední Německo](#).

Vytvoření poradního orgánu zároveň představuje výbornou příležitost, jak maximálně zefektivnit roli národního koordinátora jako protiváhu VLOPs a VLOSEs. I když se v ČR pravděpodobně vyskytne jen jediná VLOP, bude český regulátor částečně zasahovat i do chodu dalších sociálních sítí globálního významu - a to konkrétně díky své pozici v Evropském sboru pro digitální služby, či aktivací vybraných článků (Čl. 56/4, Čl. 65/2, Čl. 66/3). Například Slovenská Rada pre mediálne služby přitom již [dlouhodobě vstupuje s VLOPs do kontaktu, aby s nimi moderaci obsahu komunikovala napřímo](#). Přestože již dříve některé VLOPs dobrovolně zřídily poradní orgány složené z nezávislých aktérů, nebylo zaručeno, že se do jejich sféry dostanou konstruktivně kritické hlasy. Poradní orgán regulátora bez vlastních ekonomických zájmů tak může dát prostor i těm kritikům, které si platformy od sebe držely dál. Stejně organizace zároveň mohou konstruktivně hodnotit také kroky samotného regulátora.

- **Akademické stipendijní programy:** Jelikož téma připravovaných i účinných digitálních regulací [v akademii silně rezonuje](#), představuje spolupráce s výzkumníky další z příležitostí pro získání cenné expertízy a lepšího pochopení fungování celé problematiky. Je pravděpodobné, že ČTÚ bude dlouhodobě v kontaktu s akademiky, kteří jeho prostřednictvím budou sbírat informace od VLOPs (Čl. 40/8). I v případě, kdy totiž budou vědci žádat DSC v jiném státě, [může národní koordinátor celý proces usnadnit a vystupovat jako prostředník](#) (ucelený podklad o přístupu vědců k datům [zde](#)). Pak bude možné již existující institucionální vazby o to jednodušeji transformovat do

užší podoby spolupráce – například formou stipendijních programů, či stáží. Dobrým vzorem může být například britský informační úřad, který využívá stipendisty právě k odpovědím na nové otázky digitální regulace. V celkovém kontextu pak úzké vazby s akademií mohou navíc posílit politickou nezávislost úřadu. Pro delší projekty bude vhodné využít především TAČR – dlouhodobá spolupráce pak může v praxi ověřit výhody a nevýhody potenciálního zřízení vlastní datové jednotky.

U stipendijních programů je však nezbytné rozlišovat mezi výzkumníky, kteří žádají o ověření, a mezi těmi, kteří čerpají finanční podporu. Pokud totiž stipendium zahrne vědce do procesů úřadu, mohla by pomoc s jejich ověřováním na základě podkladu Čl. 40 odst. 9 vzbuzovat obavy o nestrannost takového procesu.

- **Kulaté stoly:** Forma kulatých stolů může být vhodným způsobem, jak do činnosti úřadu transparentně zapojit všechny zúčastněné subjekty. U nich mohou být sdružení zástupci občanské společnosti, akademici, ale také subjekty, na které DSA dopadá. Zároveň je žádoucí, aby s národním koordinátorem formou kulatých stolů pravidelně komunikovaly i organizace, které DSA pomáhají vymáhat; tedy důvěryhodní oznamovatelé a orgány mimosoudního řešení sporů. To samé platí i pro samotné subjekty, které DSA reguluje; například Asociace pro elektronickou komerci či Asociace ADMEZ. Přínosná pak bude nejen samotná organizace, nýbrž i šíření zkušeností úřadu ostatním složkám státní správy svojí aktivní účastí na kulatých stolech ostatních institucí (viz např. praxe ÚOOÚ).

4) Přeshraniční spolupráce a flexibilita

Přestože bude český regulátor patřit v evropském měřítku spíše k těm menším, nesmí se při jeho vytváření zapomenout na povinnosti, které s sebou kromě vnitrostátního prostoru přinese i přeshraniční spolupráce. Od ČTÚ se bude vyžadovat aktivita v Evropském sboru pro digitální služby (Čl. 61), spolupráce s ostatními DSCs v případě neaktivity Komise (Čl. 58) či výměna informací se zahraničními protějšky (Čl. 53, Čl. 66/3). Národní koordinátor tak musí být připraven i na přijímání impulzů jiných států a zároveň se nárazovou agendou nenechat paralyzovat.

Důležitou činností bude také pomoc českým výzkumníkům s ověřením u zahraničních DSCs. V případě, že by například akademici z Prahy potřebovali data od Instagramu, mohli by se obrátit na ČTÚ i přesto, že Instagram sídlí v Irsku. Národní koordinátor by měl žádost předat irskému DSC, a pokud by prvotního posouzení bylo z české strany dobře vyargumentováno, nemuselo by teoreticky schválení vyžadovat další komunikaci vědeckého týmu s Irskem.

Krizové protokoly

Národní koordinátor pak bude jako člen Evropského sboru pro digitální služby (Čl. 61) hrát klíčovou roli též ve vztahu k mechanismu reakce na krize (Čl. 36), při němž bude Komise přijímat rozhodnutí právě na základě doporučení Sboru. Obdobně tomu bude i v případě přijetí krizových protokolů, kdy Sbor může Komisi doporučit, aby iniciovala jejich vypracování (Čl. 48). Ačkoliv bude český národní koordinátor spíše jedním z menších, nijak to nesnižuje důležitost jeho pozice v této oblasti, neboť ve Sboru má každý členský stát reprezentovaný národním koordinátorem jeden hlas, přičemž rozhodnutí jsou přijímána prostou většinou (Čl. 62). Proto by měl národní koordinátor při jednáních vystupovat s dostatečnou odborností a sebedůvěrou, aby byl aktivním tvůrcem dění, a nikoliv jen pasivním přihlížejícím.

Je zcela zásadní, aby rozhodnutí týkající se mechanismu reakce na krize nebo přijetí krizových protokolů nebyla činěna ve spěchu či přímo panice vyvolané nenadálou krizí. Každé rozhodnutí v této oblasti by mělo být učiněno na základě podrobné analýzy dostupných dat, po racionálním zhodnocení situace, pouze v nezbytných případech a vždy být přiměřené situaci. Zároveň musí být stále zachována možnost výkonu základních práv a svobod, neboť jejich popření nelze připustit ani v časech krize. Význam zdrženlivého a opatrného postupu je o to větší, přihlédneme-li k poměrně neurčité, na první pohled široké definici krize (Čl. 36/2). Ta je definována jako situace, v níž *„mimořádné okolnosti vedou k vážnému ohrožení veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví v Unii nebo v jejích podstatných částech“*. Tato definice krize se v souladu s judikaturou ústavních soudů i Evropského soudního dvora musí vykládat restriktivně, aby nedocházelo k přílišnému a nedůvodnému využívání krizových mechanismů (resp. přijímání nadbytečných krizových protokolů).

Význam střízlivého a spíše zdrženlivého přístupu k výše nastíněné problematice umocňuje také skutečnost, že porušení mechanismu reakce na krize či krizových protokolů (jejichž přijetí je sice na počátku dobrovolné, nicméně jejich následné nedodržení může vést k uložení sankce) může vyústit až v uložení sankce VLOPs až

ve výši 6 % z jejich celkového celosvětového ročního obratu v předchozím účetním období. Sankci je přitom VLOPs možné udělit nejen v případě úmyslného porušení jejich povinností, ale též v případě porušení nedbalostního (Čl. 74).

Konkrétní opatření:

- **Záložní kapacita:** Pro případy kontaktu se zahraničím je potřeba mít nejen znalost problematiky, ale také dostatečné personální zálohy. Nečekanému navýšení agendy lze přitom preventivně předcházet zpřístupněním kapacit ostatních odborů ČTÚ. Je proto potřeba chytře uchopit propojení celého úřadu tak, aby se jeho dosavadní praxi podařilo co nejvíce zužít (viz doporučení č. 2 - spolupráce s externisty a doporučení č. 3 - poradní orgán).
- **Pozice dedikovaná přeshraniční spolupráci:** Jak již bylo řečeno výše, DSA od národních koordinátorů očekává schopnost intenzivní přeshraniční spolupráce (Čl. 36 53, 57, 58, 60 a 65). Spadá sem mimo jiné vzájemné sdílení informací, pomoc s ověřováním vědců, participace v evropském Sboru pro digitální služby, pomoc evropské Komisi a mnoho dalšího. Vzhledem k tomu, jak podstatnou část agendy úřadu tyto aktivity budou zabírat, je tudíž nezbytné pro jejich zvládnutí vyčlenit samostatný styčný bod například v podobě konkrétního úředníka. Dedikovaný post je o to více žádoucí, jelikož se kromě výkonu „tvrdých“ povinností může úřad realizovat na mezinárodním expertním poli. Čerpat znalosti a sdílet zkušenosti je možné na řadě [evropských konferencí](#), kterých se zpravidla účastní odborníci schopní pojmenovat očekávané problémy a připravit národní koordinátory na množství nepředvídaných situací. Ve virtuálním prostředí zároveň dlouhodobě probíhá odborná debata o dopadech DSA, ze které si může úřad mnohé vzít i bez nutnosti pracovních výjezdů. **Projekty, jako jsou nizozemské expertní centrum [DSA Observatory](#), evropský právní kanál [Verfassungsblog](#), či německý think tank [SNV](#), již několik let pomáhají státní i soukromé sféře pochopit nástrahy nové digitální regulace.**

5) Datová připravenost

DSA vytváří a shromažďuje pomocí sady desítek reportingových povinností velmi velkých online platforem a vyhledávačů obrovské množství dat. Národní

koordinátoři zároveň mají možnost od VLOPs žádat datové podklady z vlastní iniciativy a to i zprostředkovaně (Čl. 57/2). Je proto nezbytné umět s daty nejen pracovat, ale také:

i. zvládnout konstruktivně využít jejich sběru,

ii. být připraven na zahraniční žádosti ohledně jejich poskytování.

Konkrétní opatření:

- **Vlastní datová jednotka:** Národní koordinátor by měl mít dostatečnou kapacitu data sbírat, ukládat a následně analyzovat. Úkolem ČTÚ bude také posuzovat systémová rizika (Čl. 35), která může následně sdílet se zahraničními koordinátory i Evropskou komisí (Čl. 64).

Příkladem může být situace, ve které VLOP (i mimo ČR) informuje o konkrétních rizicích své platformy týkajících se regionálních nebo jazykových aspektů (čl. 34 odst. 2), například o diskriminaci místních menšin. Přestože Komise může mít v této oblasti odborné znalosti, bude zároveň nutná i iniciativa příslušného členského státu. Jedině národní koordinátor může Evropskému sboru pro digitální služby poskytnout dostatečný regionální kontext pro vypracování zprávy o systémových rizicích (čl. 35 odst. 2). Nashromážděná data by tak bylo možné zasadit do českých reálií a následně odeslat Komisi a Sboru.

I v případě, kdyby nebylo možné vlastní datovou jednotku zajistit, nabízí se možnost jejího nahrazení spoluprací s expertními organizacemi. DatLab, Hlídač státu, či ČVUT přitom mají s datovou analýzou v českém kontextu bohaté zkušenosti. Soustředění výzkumu dat právě pod státní sektor se nicméně v Evropě stává čím dál tím běžnějším fenoménem. Zatímco tak nizozemský regulátor v současné době [pracuje na rozsáhlém náboru datových vědců](#), Francie již tři roky disponuje vlastním centrem PEReN pro výzkum digitální regulace, které zaznamenalo [řadu úspěchů](#).

6) Zvyšování povědomí veřejnosti

K tomu, aby měla regulace zamýšlený účinek, je nezbytné i její vymáhání, které zajišťují národní koordinátoři. Zároveň potenciál DSA může být naplněn jen tehdy, pokud budou samotní uživatelé dostatečně informováni o vlastních právech

a možnostech, které jim nová regulace nabízí. Jelikož bude mít právě ČTÚ největší kontrolu nad její implementací, nabízí se přirozeně možnost zároveň přiblížit nařízení samotným uživatelům. V případě, že o nové regulaci nebudou uživatelé vědět, hrozí některým mechanismům stejné fiasko jako například [u mimosoudního řešení sporů v případě spotřebitelské směrnice](#). ČTÚ by proto měl být spolu s ministerstvem proaktivní i v oblasti vzdělávání.

Konkrétní opatření:

- **Spolupráce se zúčastněnými aktéry:** Expertní podporou důvěryhodných oznamovatelů a mimosoudních arbitrů se může úřad podílet na zvyšování informovanosti napříč českou společností. Jelikož všichni, kdo participují na implementaci DSA, mají stran veřejné osvěty stejný zájem, budou veškeré snahy efektivnější, pokud se na nich bude podílet většina zúčastněných.
- **Vytyčení strategických cílů:** Pokud se má ČTÚ angažovat ve vzdělávání veřejnosti, bude nutné vytyčit si účel konkrétní kampaně a na jeho základě následně stanovit cílové skupiny. Data, která při tom z odezvy populace úřad získá, zároveň poslouží jako cenný zdroj pro zhodnocení dopadu regulace. Z toho plynoucí závěry totiž mohou hrát roli v připomínkování stávajících i budoucích návrhů dalších iniciativ Komise, regulujících digitální prostředí.
- **Systémové vzdělávání:** Vzhledem k tomu, jak velký vliv bude mít regulace digitálního prostoru na každodenní život populace, neměla by její informovanost zůstat jen u mediálních kampaní. Je žádoucí, aby se ČTÚ angažoval i ve vzdělávacích programech ministerstva školství – občané budou moci využívat nástroje regulace jen tehdy, pokud budou znát svá práva. Čím dříve se tak s nimi seznámí, tím lehčí pro ně bude přizpůsobit se turbulentní době informačních technologií.

Shrnutí

Jak vyplývá z citovaných článků nové regulace, implementace DSA bude představovat pro členské státy velkou výzvu i dlouho po vyřešení návalu počáteční agendy. **Národní koordinátor proto musí první měsíce svého fungování zahájit již plně připravený.** Tomu by měla odpovídat i rozpočtová kapitola, která musí pamatovat na to, že i když v českém prostředí bude pravděpodobně sídlit jen jediná VLOP, bude vyřizování stížností, evidence dat a certifikace pomocných subjektů finančně i časově náročné. Pro nábor kvalifikovaných pracovníků lze přitom využít institutu klíčových služebních míst, nebo tzv. vynikajících všeobecně uznávaných pracovníků. Jedině tak půjde vytvořit dostatečně kompetentní podmínky pro obsazení vysoce kvalifikovaných pozic. Jelikož se bude nová agenda **silně dotýkat také základních práv občanů**, musí mít úřad na paměti, že má nyní v gesci citlivá témata s politickým přesahem. **Na řešení otázek moderace obsahu proto zdaleka nebude stačit jen technická expertíza.**

Krátce po tom, co začne ČTÚ vyřizovat domácí agendu, přijdou mezinárodní povinnosti, jejichž četnost a intenzitu lze kromě působení ve Sboru jen stěží předvídat. Úřad by však měl pamatovat na to, že jeho zákonné povinnosti zahrnují i spolupráci s Komisí a ostatními koordinátory v případě, že se porušení DSA na domácí půdě projeví i mimo Českou republiku. Bude proto nutné **na mezinárodní úrovni pracovat proaktivně**, což umožní k tomu přímo dedikovaná pozice. Veškerou agendu by přitom mělo být možné konzultovat se sborem **odborných externistů sdružených v poradním orgánu** a v případě přetížení úřadu dočasně pro práci využít i kapacity z jiného odboru, či mimo úřad. Zároveň by měl ČTÚ intenzivně komunikovat svoji agendu jak s ostatními regulátory, tak s veřejností. Ke zvýšení transparentnosti i legitimacy pak mohou pomoci kulaté stoly za účasti občanské společnosti a profesních organizací.

Předávání know-how je pak možné docílit vypisováním vědeckých projektů a stipendijních programů například ve spolupráci s TAČR. DSC by při své činnosti neměl zapomenout, že se bude i nadále jeho digitální agenda rozšiřovat. Časem tudíž bude pravděpodobné, že se úřad rozroste a vyvstane například potřeba zřízení vlastní analytické jednotky. Z výše zmíněných důvodů by také ČTÚ měl zaujmout proaktivní postoj k přeshraničnímu sdílení zkušeností formou memorand a konferencí. Kontaktem s ostatními koordinátory a evropskými experty bude mít možnost lépe se připravit na hůře předvídatelné scénáře a podstatně zvýšit efektivitu své činnosti.

Signatáři doporučení

Rekonstrukce státu

Frank Bold Institut

Institut H21

AMO.CZ

Asociace pro mezinárodní otázky

CENTRUM PRO
INFORMOVANOU
SPOLEČNOST

Centrum pro informovanou společnost

Kontakt

Martin Luhan, martin.luhan@frankbold.org

**Jdeme do toho.
S odvahou.**

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active
citizens fund

| Nadace OSF

VÝBOR DOBRÉ ŽYTLÉ
Podpora občanských aktivit

SVABITSKÝ
INSTITUT

svobodaslova.online